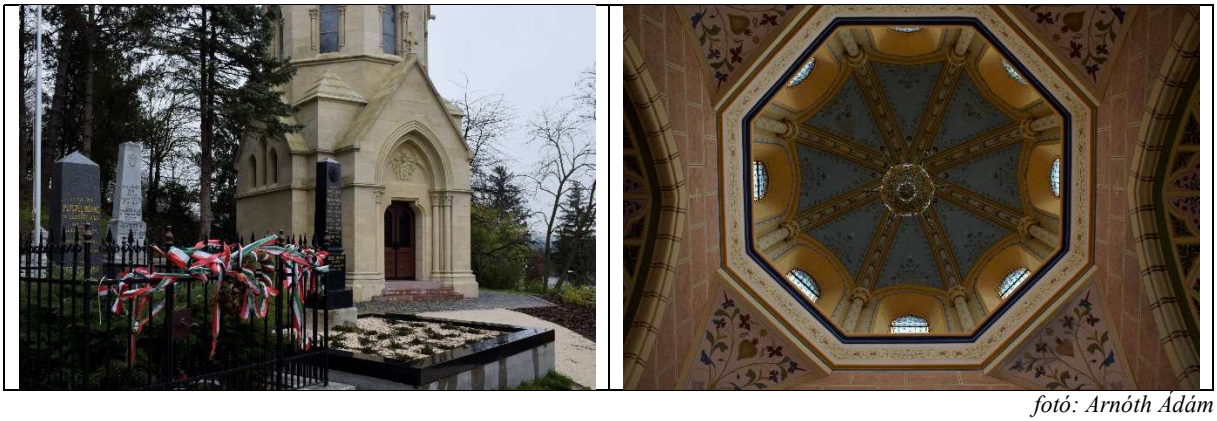
Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára

ICOMOS díjjal ismeri el

a bonyhádi Ermel-Vojnits-mauzóleum helyreállítását, elismerve a gondos előkészítést, a résztvevők példás együttműködését, a nemzeti emlékhely méltó létrehozását.

fotó: Arnóth Ádám

Bonyhád központjából keletre emelkedik a Kálvária-domb, rajta a katolikus temetővel. A Kálvária-kápolna közelében áll az 1903-ban elhunyt Ermel-Vojnits Erzsébetnek, a Vörösmarty jóvoltából közismertté lett Perczel Etelka lányának mauzóleuma. A sírkápolna előtt sorakoznak a Perczel család tagjainak síremlékei, köztük az 1899-ben elhunyt Perczel Mór 1848-as honvédtábornoké is.

A kriptával egybeépült neogótikus sírkápolnát 1905–1907 között emelték. Tervezője Aigner Sándor, akinek fő műve a budapesti Örökimádás templom mellett a veszprémi székesegyház átépítése. A mauzóleum közelítőleg négyzet alaprajzú hajóval és fölötte nyolcszögű toronnyal, félkörívesen záródó szentéllyel készült. Homlokzatait Zsolnay pirogránit elemekkel burkolták. A belsőt a toronyban nyolcsüveges boltozat a szentélyben negyedgömbkupola fedi. Az enteriőrben egységes historizáló díszítőfestés készült, az oltár tégla és polikróm Zsolnay pirogránit szerkezetű. Az összképhez hozzátartozik a díszes függőlámpás, az oldalsó stallumok és a színes ólmozott üveg ablakok.

A sírkápolna nem kapott semmilyen karbantartást, de része volt vandál pusztításoknak. Állapota erősen romlott, a különlegességnek számító pirogránit homlokzatburkolat összetöredezett, részben lehullott. A belső beázott, a falfestéssel díszített vakolat pusztult, több helyütt megsemmisült, a belső berendezés szétesett, az üvegablakok úgyszólván teljesen elpusztultak.

Az épület ügyét Bonyhád Város Önkormányzata vállalta fel együttműködve a tulajdonos római katolikus egyházzal. A megvalósításához kormányzati támogatást nyert. A felújítás 2022-re készült el, szinte az utolsó pillanatban, amikor még minden felületen menthető volt akkora részlet, mely segítségével a rekonstrukció hitelessé válhatott. Környezetének rendezését, a tartószerkezeti megerősítést, a talajnedvesség elleni szigetelést követően indulhatott a homlokzati felületek teljes felújítása a meglévő pirogránit anyagokból. A hiányzó elemek a pécsi Zsolnay gyár által újra gyártott elemekből, minden meglévő elem óvatos bontásával, tisztításával, impregnálásával, rozsdamentes kapcsokkal történő rögzítésével. Ezzel párhuzamosan készült a belső díszítőfestés restaurálása a mauzóleum teljes belső felületén, és az ólmozott üveg ablakok felújítása. Elkészült a tetőszerkezet helyreállítása és az új vörösréz lemezfedés. A lámpás, az oltár és a teljes pirogránit homlokzati burkolat egyaránt a Zsolnay-gyár terméke volt, 115 évvel később is a vállalat segítette a felújítást. A restaurált stallumok, tölgyajtók, a terrazzo burkolat újra méltó díszei a térnek. A kripta egyik fedlapját korábban betonlapra cserélték, amelyet üveglappal helyettesítettek, így láthatóak a díszes koporsók.

Valamennyi művészeti ág és szakkivitelező magas színvonalon teljesítette feladatát. A pirogránit elemek újragyártása, az oltár, és a lámpa kiegészítése a Zsolnay-gyár szaktudását és odaadó kutatását, rekonstrukciókban kifinomodott gyakorlatát dicséri. De ugyanez mondható el a többi résztvevőről, a falképek, díszítőfestések, üvegablakok, faberendezések restaurátor-művészeiről.
Bonyhád Városa méltó módon újította meg az emlékhelyet. A helyreállítás részét képezte a Perczel-családhoz kapcsolódó sírok felújítása és a környező terület növényzetének alakítása, a partfal stabilizálása, a kertészeti rendezés, amelynek előkészítésében helyi civil szakértők is részt vettek. A város nem csupán a sírkápolna építészeti felújítását tartotta fontosnak, hanem környezetét komplex módon kezelve valósította meg a feladatot. Így a kiváló munka eredménye a régi pompájában ragyogó épületen és környezetén túl Bonyhád főhajtása a Perczel család és 1848 emléke előtt.

Az elismerést átvette:
Denkinger József
Szász Gábor